

NNCL1485-51Fv1.0

FEKETE ISTVÁN

CSÍ

MÓRA KÖNYVKIADÓ

REICH KAROLY RAJZAIVAL
FEKETE ISTVÁN JOGUTÓDJA, 1974

NEMZETKÖZI GYERMEKÉV, 1979
HÉT ÉVEN FELÜLIEKNEK

ISBN 963 11 1683 2

MÓRA FERENC IFJÚSÁGI KÖNYVKIADÓ BUDAPEST

FELELŐS KIADÓ: SZILVÁSY GYÖRGY IGAZGATÓ

78.1641/1 - ZRÍNYI NYOMDA, BUDAPEST, 1979

FELELŐS VEZETŐ: BOLGÁR IMRE VEZÉRIGAZGATÓ

SZEDTE A NYOMDAIPARI FÉNYSZEDŐ ÜZEM (78.9257/8)

FELELŐS SZERKESZTŐ: BODÓ KLÁRA

MŰSZAKI VEZETŐ: HAÁS PÁL

KÉPSZERKESZTŐ: ÁRVA ILONA

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: LÁSZLÓ ÁGNES

80000 PÉLDÁNY, TERJEDELEM: 4.2 (A/5) ÍV, IF 3551

Alkonyodó árnyakat hozott a nagy folyó. Mint bágyadt lepkék, csüngő vitorlákkal ringtak a lomha bárkák. A túlsó partról, a vályogkunyhók közül, álmosan jajgató ének szállt a vizek fölé, és belehullt a halk locsogásba.

A papiruszerdők fölött gémek szálltak magasan, hol még nem járt a napsugár. Aztán a sötétedő nádasok magukhoz húzták a nagy, fehér madarakat.

Valahol fent a lilásra váló égen is mintha madarak kiáltottak volna, de látni nem lehetett semmit.

Az egyik bárka felcsavart vitorláján két fecske tollászkodott. Ők is felnéztek az alkonyba hulló égre, és talán láttak valamit, mert az egyik megszólalt:

– A Hideg Fény azóta sokszor megnőtt, Csí, indulnunk kellene. Nem Kelé – a gólya – utazik ott fönn népével?

Csí hosszan nézett a kis pontok után, és azt mondta:

– Várunk még, mert a Hideg Fény most újul, és csak növekedésével jó útra kelni. Meg a szárnyad sincs még rendben. Tegnap is, ha nem vágok Karr elé – aki nem tudta, melyikünket fogjon meg –, elhurcolt volna valamelyik zátonyra, és most már szél hordaná meg a víz szép, fényes tolladat.

A kis fecskeasszonyt meghatotta a dicséret. Közelebb húzódott urához.

– Majdnem az életedbe került, hogy segítettél rajtam, mert aztán téged hajszott a túlsó partig. Bátor vagy, Csí, nagyon...

A bárkához most egy csónak úszott, és egy barna bőrű ember kapaszkodott a fedélzetre. A hajó orrán levő bódéba kiáltott valamit – amit a fecskék nem értettek –, s onnét előjött egy kis fekete asszony, karján gyermekével. A kicsi kitárta karjait apja felé, és nevetett.

– Látod, Csí, milyen kicsi ember! – kiáltott fel Vit. – Látod, még emberben is szebb az ilyen fióka. Vajon a mieink merre járnak?... – szólta aztán, mert már rég látta fiait, akik szétszóródtak.

A kisgyerek most észrevette a csicsergő fecskéket, és feléjük mutatott. A barna emberke is odamutogatott, és hangosan beszélt fiának.

Vit megrebbent a vitorlán.

– Nem követ akar dobni? – kérdezte Csítől, mert rossz emlékei voltak. Szárnyán a seb még nem gyógyult be egészen.

– Nem – felelt Csí. – A kis embernek mutat bennünket.

Ekkor már a nagy folyó elsötétedett, álmra készülődött. Nagyokat sóhajtott, és ilyenkor a bárka lágyan hintázott. Vele ringott a fecskepár a vitorlán és az emberek is, kik bementek a bódéba, honnét nemsokára fehér füst szállt felfelé.

– A fészükbe mentek? – kérdezte Vit. – Én nem építeném víz fölé. Mindig mozog, és ráesik az eső... – tette aztán hozzá.

A hullámok halk csobogással simogatták a hajó oldalát.

– A mi fészükön is van egy kis javítanivaló – szólta újból Vit, ki nem tudott aludni –, de azt hamar megtapasztjuk. Az ajtót szűkebbre kell venni, mert emlékszel, ugye, tavaly is milyen harc volt a Csurinéppel? Ha nem férnek be: nem kell nekik. A vízen forgó kerék mellett ki szokott önteni a víz. Ott van a legjobb, ragadós fészeknek való. Onnét visszük. Emlékszel, Csí? Ott találkoztunk először, mikor repülni tanultunk, és súroltuk a vizet a nagy melegben.

– Emlékszem – felelte Csí –, én ott születtem a víz mellett, te meg a csúcsos, nagy fészek hóna alatt, hol sok ember énekelni szokott, és ők azt úgy hívják: templom. A Meleg Fény azonban már lehullt a nagy vizekbe, Vit, aludni kell. Húzódjunk ide, hol sötétebb van, mert nemsokára Hú jár majd a sötétségben, és nagy szemével keresi a kint alvókat.

A két kis fecske közelebb tipegett az árboc keresztrúdjához, és eltűnt alatta. Aztán csak a folyó beszélgetett magában halk loccsanásokkal, mert az éjszakának is törvényei vannak, és a nagy homokpusztákról elindult már az árnyékos szemű Csend.

Éjfél táján járhatott az idő, amikor Vit kis csőrével átnyúlt Csíhez.

– Hallod, Csí?... Félek. Valami jön...

A barna arcú Csend kiszaladt a partra, mert egy nagy hajó úszott lefelé a vízen, és sok fényes szeme belemeredett a hullámokba. A hajó dohogott, és zenés lármát szórt maga köré. A két kis fecske összebújt.

– Költöző emberek úsznak a vízen – szólta Csi –, nem bántanak minket.

A hajó fehér éket vert az éjszakába. Fedélzetén zene szólt, és párok táncoltak. Az egyik zenész kürtjén megcsillant a fény, amint ide-oda hajladozott. A két kis fecske álmos bizalmatlansággal nézett a hajó után.

– Szegények – szólta Vit –, nem szabad nekik aludni. Az az ember lehet a vezetőjük, aki sárga csőrével integetett, és csúnyán kiabált. Ó, Csi, én nem szeretnék ember lenni! Mért éjjel költöznek, és másfelé, mint mi? Aztán világosságot csinálnak maguknak. Hiszen Hú így meglátja őket. Vagy Hú az embert nem bántja?

– Az ember erős – szólta Csi –, Hú fél tőle. Az embertől mindenki fél, mert csattogó botot hord magával, mellyel megöl bárkit, még csak közel se megy hozzá. Az emberrel nem harcol senki, csak az emberek harcolnak egymással. Apám mesélte, hogy a Négyfolyó országa határán – ahol mi születünk – sok költözéssel ezelőtt verekedtek az emberek. Egymás felé csattogtatták botjaikat, és sok elpusztult ember maradt a földön. De ez már régen volt. Aludjunk, Vit.

A Nílus meghasított háta összegyógyult már, és a fény, melyben a hajó járt, csak akkorának látszott, mint egy csillag, mely közel hajolt a folyóhoz. Ilyen pedig sok volt, hát elveszett köztük.

Vit közelebb bújt urához. Ez már az a mély álom volt, amely hajnal előtt az embert is elfogja. Elült a szél is, csak a hajó ringott lágyan, mint egy nagy bölcső.

Az árboc csúcsán ekkor halk koppanás hallatszott, melyet alig hallható suhogás előzött meg. Vit mélyen aludt, és Csi csőrével megérintette vállát, amiből az világosan megértette, hogy veszedelem van, nem szabad aludni. Kis fecskeszemük aggodalmasan kerekre nyílt, és most már jól hallották a kapargálást az árboc csúcsáról, honnét Hú leselkedett, és topogott nagy körmű lábaival. Ólomlassú perceket hordott a Nílus.

Vit megérintette szárnyával Csit, s ez az érintés azt mondta: Csi, édes párom, nagyon félek...

– Nem láthat bennünket – szólta vissza Csi, ugyancsak szárnyával üzenve, mert a hangos beszéden kívül a fecskék mozdulataikkal is beszélgetnek.

Hú megsuhogtatta szárnyait az árbocon, és rémesen kiabálni kezdett. Ebből megtudták a fecskék, hogy Hú egyedül érzi magát. Összébb bújtak, ha elhallgatott, mert ilyenkor Hú megforgatta nagy fejét, és szemei zölden égve kutatták a hajó környékét. Valahol messze egy másik bagoly felelgetett Húnak, de az kint a nádasban lehetett, mert hangja alig ért el a hajóig. Hú azonban jól hallotta, hogy mit üzen a másik, mert újra hangos kiáltozásba kezdett.

Ekkor halkan kinyílt a kis bódé ajtaja, és a barna ember – aki szintén haragudott Húra – egy darab fát dobott az önfeledten kiabáló bagoly felé. Az rémülten kapta el fejét a suhogó bot elől, és a másik pillanatban már elnyelte a sötétség. A bot csendes loccsanással hullt a vízbe.

A fecskék látták eltűnni Hút, hallották a bot suhogását, az ember mozgását, hát tudták, hogy az szabadította meg őket a bagoly rémes közelségétől.

Pedig a bagoly nem őket kereste. Hú a nagy rovarokat fogdosta össze, melyek a víz felett hangos zúgással szálltak, és a hajóra is csak azért szállt, mert azt hitte, Kiz, a patkány utálatos népéből talál egyet. A kis fecskék persze nem hitték ezt. Félték Hútól, mert az öregektől azt hallották: félni kell tőle, pedig sose látott senki baglyot, mely fecskét fogott volna.

– Az ember jó – mozdult Csi. – Holnap, ha a kis embert megint egyedül hagyják, minden szűnyogot megfogunk, hogy az emberke békén alhasson.

– Most már nem kell Hútól félni. Nem jön többet ide, mert fél az embertől. Nyugtalan éjszakánk volt. Nemsokára jön a nagy Meleg Fény, Vit, addig még aludjunk.

Valahol szél mozdult a papiruszmocsarak mélyén, és a nagy bugák mélyen meghajoltak, mint amikor király érkezik a nép közé. A szél aztán erőre kapott, és ködös derengést hozott a nagy vízre. A habok fodra fehérebben csillant, a hajóról lefolyt a sötétség, és ekkor, mint egy széles kiáltás, végigvágott az ébredő vízen arany vesszőjével az első napsugár.

Csí eligazította egy-két rendetlen tollat, és kireppent a vitorla alól. Sodortatta magát a hajnali széllel a hajó körül, aztán visszaszállt Vit mellé, ki fájó szárnyát simogatta.

A nap ekkor már kiöntötte ezüstjét, aranyát mindenekre, és a két kis fecske dalolva köszöntötte.

– Nagy Fényesség, légy áldott, hogy visszajöttél, és megfürödhettünk arcod ragyogásában. Nézz ránk és nemzetségünkre, mert csak addig élünk, amíg meleg, örök szemed rajtunk tartod.

Aztán kilendültek a víz fölé, hol természetes szúnyogokat hordott a szél, és reggelizni kezdtek.

Múltak a napok. Vit szárnya szépen gyógyult, és már csak egy kis szürke kopaszság mutatta, hol érte a kődarab. Repülése is tökéletes volt, csak a hirtelen fordulásoknál szúrt még bele a fájdalom, amikor Karr elől kellett éles fordulókkal menekülni, vagy felette repülni és figyelmeztetni a többi fecskét a villás szárnyú sólyomra.

Karr, a kabasólyom ugyanis a fecskéknek egyetlen halálos ellensége. Röpte, mint a villám, mely elől alig van kitérés. Ha azonban a fecskék idejében észreveszik, fölé repülnek, és szidalmazva kísérik a gyilkost, amíg az meg nem unja a lármás hadat, és el nem tűnik valami erdőben.

Mostanában azonban ritkán üzte a fecskenépet. Úgy látszik, a nagy nádasokban könnyű prédát talált, mert nem nagyon törte magát a fecskék után.

Az esték is most már nyugalmasabbak lettek. Hú nem mert a hajó körül ólálkodni, és Csí nem is bújt a vitorla alá, mert figyelte az esti hangokat és a Hideg Fényt, mely most már mint aranyarló bujkált a magasságban.

Hiszen már elindultak volna, de Vit szárnyát nem találták elég erősnek a tengerhosszú útra. Sokáig várni azonban nem lehetett.

– A Hideg Fény erősödik – szólt egyik este Csí –, ha elég erősnek érzed magad, indulhatunk. Végigmegyünk a folyó mentén, s aztán átrepüljük a nagy vizet. Úgy látom, a fecskenép már megindult. Idejében otthon kell lennünk, mert hátha valaki elfoglalja fészkünket.

– Menjünk – mondta Vit, ki már az úton járt gondolatban, és kis szemei előtt sokszor megjelent a békés ereszalja, a takaros fészkek, melyben sárga torkú fecske-fiak várják az eleséget.

– Menjünk, Csí. A mi fiainknak is meg kell addig nőni, mint a többieknek, hiszen emlékszel, tavaly is a mieink voltak a legerősebbek. Elbírom már az utat.

Másnap még alig villant meg a nap első sugara, a kis fecskék felé kiáltották az ősi köszöntőt:

– Áldott Fény, kísérjen bennünket meleg szemed a hosszú úton! Tekints ránk, és tekints nemzetségünkre. Erősíts minket, hogy szárnyaink átrepítsenek a nagy vízen. Segíts minket! – kiáltották még egyszer, és körülrepülve a hajót, nekivágtak az útnak.

Jó széllel repültek, de nem magasan. Csí még nem akart csatlakozni a vonulókhöz, melyek felettük jártak, mert Vit szárnya még nem volt kipróbálva, és nagy szégyen az, ha valaki a csapatból kimarad.

Faluk, hajók, városok és emberek maradtak el alattuk.

– Nem fáradok – szólt Vit, amikor ura kérdőleg ránézett –, nem is érzem az utat.

Suhantak. Hol egészen a víz színén, hol kissé magasabban. Nagy szúnyograjok táncoltak a nádasok felett, melyekből megreggeliztek.

– Killi jön – szólt csendesen Csí, és a két fecske úgy tett, mintha észre sem venné Killit, a héját, amint fondorkodva oldalt közeledett, hogy hirtelen megrohanja őket.

A fecskék észrevétlenül gyorsítottak, bár Killi nem sok gondot okozott nekik, hiszen jól tudták, hogy Killi közönséges útonálló, és fészekrabló gyilkos, de hozzájuk túlságosan lassú.

Nagy suhogással csapott közéjük, és jókorát markolt a levegőből, mert a fecskék könnyed villanással tértek ki előle. Mire Killi megfordult, már messze jártak.

– Ez a potrohos zsvány azt hiszi, valami süldő csurival van dolga! – méltatlankodott Csí. – Láttad, Vit? Saját lábába markolt! Ostoba.

Felettük mindenütt fecskerajok mozogtak, melyeket hol elhagytak, hol pedig azok érték el őket, amint a szél az alsóknak vagy a felsőknek segített a repülésben.

– Talán csatlakozhatnánk a csapathoz? – kérdezte Vit, aki szerette a társaságot. Repültek egy darabot, amire Csí válaszolt:

– Amíg egyedül vagyunk, úgy megyünk és pihenünk, ahogy akarunk. A csapatnak törvényei vannak, és a nagy víz partjáig, lehet, hogy egyszer sem tartanak pihenőt. A te szárnyadat, Vit, nem szabad erőltetni.

A felettük utazók lekiáltottak néha, hogy mért utaznak egyedül, de Csí nem válaszolt. Majd eljön annak is az ideje. Nem lehet tudni, milyen veszedelmet rejt még az út, és a csapatot minden madárrabló könnyebben észreveszi, mint a magányos vándorokat.

Féltette feleségét. A hibátlan szárnyúak közt Karr mindig észreveszi a lassúbb mozgását. Kihajtja a csapatból, s akkor elveszett.

A nap ekkor már a fejük felett járt. Csí elkanyarodott az egyik vitorlás felé, mely éppen olyan volt, mint amilyent elhagytak.

– Pihenjünk. A nagy víz partjára estére úgyis odaérünk.

Otthonosan helyezkedtek el a vitorla kis árnyékában. Vit ide-oda tipegett.

– Mi leszünk az utolsók – mondta. – A többiek addig minden fészket elfoglalnak.

– Inkább új fészket rakunk, mint hogy egyedül érjek a régibe – szólt aggodalmasan Csí.

Vit közelebb hajolt urához.

– Tudom, Csí, te nagyon jó vagy, de engem húz valami a fészkeim tájára, hogy el sem mondhatom. Én hallgatok rád... – Mozdatta sérült szárnyát. – Semmi baja. Nem érzem benne az utat.

Az árnyékkal odébb húzódtak, mert a nap is haladt. Aztán újra kiröppentek. Előttük fehér csónak úszott a vízen. Egy barna bőrű ember evezett, és egy fehér ruhás ember ült benne, puskával a kezében. Éppen útba estek.

– Nem bántanak? – kérdezte Vit.

– Nem. Az embernél ugyan csattanó bot van, de most a nádasokba mennek, hol a nagy fogú Tá tanyázik. Estefelé jön a vetésekről Gége népe, azokra villámlik az ember.

– Vigyázz, Vit!... – sikoltott a kis fecske, de ekkor már süvöltve vágott hozzájuk Karr. Csí felcsapott magasra, és most látszott csak, hogy Vit szárnya még nem tökéletes. Nem tudott fölfelé fordulni, hanem oldalt vágódott el, és lefelé zuhant, ami a legnagyobb hiba. Ami a sólyom alá került, az elveszett.

– Vit! Vit!... – kiabált Csí kétségbeesetten szárnyalva utánuk. – Fölfelé!... Fölfelé!...

Vit még egyszer kitért Karr elől, de látszott, hogy a következő rohamot már nem bírja. Ekkor értek a csónak fölé, mely megállt a vízen. A fehér ruhás ember felemelte a félelmetes botot, és amikor Karr megfordult a levegőben, hogy végezzen most már a kifulladt Vittel: nagyot csattant a bot.

A csattanás után sziszegett valami mellettük, és Karr, mint kő zuhant a vízbe.

Vit csodálkozott, hogy semmi baja, amikor már Karr rettenetes karmait várta, Csí pedig terelgette odébb asszonyát, ki egészen megzavarodott.

Ismét egy bárkára szálltak pihenni. Vit kívánta. Hallgattak.

– Ha nincs az ember a csónakban: elvesztél... úgy menekültél, mint egy fióka, melyet először üldöz ez a gyilkos – mondta Csí szemrehányón.

– Ne haragudj, Csí! A szárnyammal van valami baj. Hiába feszítettem, nem vitt felfelé. És most fáj is... Csí... Csí – sírt a kis fecskeasszony –, félek az úttól.

Csí szomorúan pislogott. Nem tudott mondani semmit. Nem hajszolhatja bele a feleségét a tengernyi útba, mely az egészséges szárnyakat is próbára teszi.

– Ne hagyjál el, Csí – sírdogált a kis fecske –, szép kis fiókákat neveltem, jó asszony voltam.

– Várjunk, amíg a nagy víz partjára érünk, hol sok ember lakik. Talán addig rendbe jön a szárnyad. Nincs már messze.

Szomorúan repültek tovább. Lassan és nagyon vigyázva, mert most már Vit még Killi elől sem tudott volna menekülni, aki pedig csak közönséges útonálló volt.

Alkonyattal feltűnt a város. Aranypor lebegett felette, és zsongó lármája messze elhallatszott. A Níluson szaporodtak a bárkák, és egy nagy hajó is elúszott alattuk, sűrű füstöt dohogva magából.

És túl a városon, poron, füstön, lármán feltűnt az örök víz: a tenger.

– Ide csillog már a nagy víz. Látod, Csi? Félek tőle, pedig valami úgy húz, úgy húz át rajta...

Már alattuk zsongott a város. Az egykedvűen lépkedő csacsikon csengők csilingeltek, a bazárok előtt tolongtak és kiabáltak az emberek, és a minaretek tövében félmeztelen koldusok üldögéltek.

– Csendesebb helyre menjünk, Csi – kérte Vit.

– Üljetek közénk! – kiáltottak idegen fecskék a sürgönydrótról. – Mi is holnap indulunk.

Csi nem válaszolt.

– Micsoda gögös népek – néztek utánuk –, talán illene visszaszólni valamit...

– Úgy látom, az asszony nem egészséges. A szárnyát rosszul hordja – mondta egy idősebb fecske.

– A szárnyától még válaszolhatott volna. Neveletlenek. Ez az egész – csivített egy fecskeasszonyság. – Ugye, Cse – szólt urához –, mi más nevelést kaptunk?...

– Igen, igen – bólongatott Cse, és erősen törte fejét, hogy ugyan felesége hol kaphatta azt a jobb nevelést. Aztán megsimogatta csőrével plasztronját, mert a fecskék maguk közt is állandóan frakkban járnak.

Csi ekkor már befordult egy árnyékos ligetbe, melynek közepén nagy, fehér ház állott egyedül. A pálmák alig rezdültek, és a város morajlása megtorpant a ligetben.

A nagy házon sok erkély volt. Az egyik erkély vasára telepedtek.

– Itt csend van – szólt Csi. – Hogy van a szárnyad?

– Ilyenkor nem fáj. Csak ha repülök... Különösen, ha fordulok. Nézd! – És felreppent. – Most! – kiáltotta, amikor éppen fordulóban volt.

– Nagy baj – szomorodott el Csi –, itt kell maradnod...

Halk szél mozdult a pálmák koronájában, s a csillogó kis fecskeszemek elhomályosodtak a szomorúságban. Tudták, hogy itt már segítség nincs. Törvény: törvény. Az egészségesnek: menni, fészket rakni, fiákat nevelni, az elesettnek: gyógyulni vagy elpusztulni.

– Csi – rimázkodott Vit –, vígy magaddal! Ha behullok a nagy vízbe, azt se bánom, de ha itt hagysz, lassan elszáradok...

– Vit, ne beszélj így! Tudod a törvényt. Itt kell maradnod. Nekem is nagy szomorúság ez. Tudod, óvtalak, szerettelek. És most is szeretlek. Nem válunk el örökre, és éppen azért nem szabad a nagy útnak nekivágnod, hogy újra találkozassunk. Visszajövök, Vit. Mesélek majd neked, hogy mi van a Négyfolyó országában, és milyen volt a fészek...

– ...és más lesz a párod... – sírt Vit.

– Az is törvény. Jól tudod. De most aludjunk. Hátha reggelig még gyógyul is a szárnyad, és mást gondolunk.

– Dehogy gyógyul – sóhajtott Vit –, holnap már egyedül alszom. Ki vigyáz rám? – És ura mellé bújt, aki csőrével simogatta.

A nagy ház ablakai kinyíltak, és sorra fények gyúltak bennük.

Vit álmosan, szomorúan érezte ura melegét. Az ő erkélyükön is kinyílt egy ablak. A kis fecskék beláttak a szobába. Egy fehér köpenyes és egy szomorú arcú ember állt az ágy mellett, melyben halovány asszony feküdt.

– Megint láza van, asszonyom – mondta a köpenyes, és megcsóválta a fejét.

– Mit mond az ember? – kérdezte Vit. – És az a másik milyen szomorú...

– Nem értettem – mondta Csi –, talán annak is itt kell hagyni a feleségét... Nagy szomorúság az!...

Aztán elaludtak. Vit meg-megrebbent álmában. Azt álmodta: egyedül van. Ilyenkor átnyúlt csőrével.

– Itt vagy, Csi?

– Itt vagyok...

Eljött a reggel. Amikor a Meleg Fény derengő karjával megkapaszkodott a földben, valahol túl a pusztákon, megszólalt Csí:

– Nekem indulnom kell, hogy estére átérjek a nagy vízen. Szomorú vagyok nagyon, sokat emlegetlek majd, és sietek vissza hozzád. Itt várj.

– Ó, Csí – sírt a kis fecske –, talán sose látlak. Kereslek majd mindenütt, sírok utánad, és éjjel ijedten felkiáltok, ha Hú ólálkodik a kint alvók után. És ha fiaid lesznek, mesélj majd nekik rólam, hiszen én lettem volna az anyjuk...

Nézte egymást a két kis fecske. Szemük szomorú volt, mint a lehanyatló nap. Csí kitárta szárnyait, körülrepülte párját, és megsimogatta annak fejét. Aztán felsuhant a levegőbe, hol már megindultak a fecskék észak felé.

– Gondolj rám, és várj, édes Vit! – kiáltotta.

– Elkísérnélek... Csí... – imbolygott utána fájós szárnyával a kis fecskeasszony, de Csí ekkor már eltűnt a ködös messzeségben.

A város felébredt. Lärmája morajlani kezdett. Vit csak repült céltalanul a tenger felé. A kikötőben leszállt egy árbocra, és nézte a pihegő, nagy vizet, mely elnyúlt a végtelenbe.

– Ó, Csí, de egyedül vagyok! – kiáltotta, és szomorúan összehúzta magát. Fent a levegőben csapat csapat után suhogott el felette.

– Mire vársz ott lent? Gyere velünk! – kiáltották a vándorok, de Vit csak a fejét rázta.

– Nem szabad...

A végtelen pusztákon felragyogott a nap. Jó útjuk lesz a költözőknek, és Csí, mire a Meleg Fény újra felbukik, már a fészek táján járhat – gondolta Vit, és visszarepült a város felé, mert nagyon fáj a szíve, ha a tengerre nézett.

A város felett Killi hajszolta a galambokat, és Vit sietett a csendes, nagy ház felé, mert vágyott a helyre, ahol utoljára aludtak Csível.

A pálmák levelei közt, mint sárga pengék, szűrtak át a kelő nap sugarai, és Vit megkereste Csí helyét, mert a korláton jól látszott Csí apró lábának nyoma.

“Nem imádkoztam még ma” – gondolta a kis fecske. Keletnek fordult.

– Nagy fényesség, légy áldott! – csicsergett Vit. – Nézz ránk, nézz nemzetségünkre, és segítsd a vándorlókat... – Elakadt. Csíre gondolt, aki messze repül már, és új asszonyt visz a fészekhez. – És segítsd Csít, örök fényesség, hogy visszajöhessen hozzám!

Ezt már sírva énekelte.

Csend volt a fehér ház körül. Vit szomorú dala behullt a nyitott ablakon, aztán kiröppent, és elhalt a pálmák között.

Az ágyban megmozdult az asszony, kinézett Vitre, és szemei tágra nyíltak boldogan.

– Istenem... fecskemadár... isten madárkája – és kinyújtotta a kezét –, üzenetet küldenek a kisfiamnak. Elviszed-e?

Vit topogott a korláton. Nem tudta, mi most a teendő. “Ó, Csí, de hiányzol! Mit mondhat? Nem bánt-e?”

Odabent az asszony megint megszólalt:

– Nézze csak! Nézze: fecskemadár! Olyan bánatosan csicsergett, arra ébredtem fel.

– Az ám – nézett ki a szomorú férfi –, március van. Mennek hazafelé.

– Hát mi mikor megyünk? Most már odahaza is szép idő van.

– Mikor? – És a férfi az égre nézett. – Nem tudom. Majd ha az orvos engedi.

– Sosem enged. Tudom. Pedig odahaza meggyógyulnék... Itt... isten tudja, mi lesz velem.

Arcára pirosság futott, fakó tüzeség, és sírva nézett ki a fecskére.

– De jó neked, fecskemadár!

– Ne izgassa magát – mondta a férfi.

– Odahaza még hó van a vetéseken, hiszen megírták.

– Mire hazaérnénk, tavasz lenne. Szép, barkás tavasz. Menjünk, menjünk!

– Nem lehet. Tudja, hogy nem lehet. Az asszony sírva nézett Vitre, ura pedig elfordult az ablaktól.

“Valami bajt csináltam – gondolta a kis fecske –, sírnak. Ó, de ostoba vagyok!”

– És elröppent a korlátról, nehogy újabb szomorúságot okozzon. – Itt kell maradnom, amíg Csi visszajön, hát körülnézek egy kicsit a nagy ház táján. Jobb alvóhelyet is kell keresnem, mert Hú így könnyen rám talál.”

A ház már felébredt. Az erkélyen mindenütt halovány emberek feküdtek, de nem törődtek Vittel, ki itt is, ott is leszállt a korlátra, és nézelődött hely után.

“Ezek nem ismernek” – gondolta Vit. – Lám, a kedves asszonyka másként nézett rám. Vajon honnan ismer?”

Hátul, a konyhánál nagy ijedelem várta. Amint elsurrant a fal mellett, honnét nagy legyeket kapott el, egyszer csak egy kánya csapott hozzá, aki a konyha körül leselkedett a kidobált húsdarabokra. A kánya nem üldözte. Visszalendült társához, aki a csatornán üldögélt.

– Csupa csont és bőr volt – mentegetődzött –, mit kezdjek vele?

Vit elhatározta, hogy többet nem megy a konyhák felé. A kányák onnét nem mozdulnak, mert mindig éhesek, és várják a kidobált húst.

Körülröppelte az épületet, és újra leszállt alvóhelyükön. Nézte a csatorna alját. A párkány alatt hiányzott egy tégl.

– Ó, hogy ezt eddig nem vettem észre! – kiáltott. És mindjárt felleppent a barátságos kis helyre. – Jobbat álmomban sem láttam. – Éppen befért. Kicsi volt a hely, de Vit egyedül volt. Özvegy...

Eltelt az első nap. Elegendő légy volt a ház körül, élelemre nem volt gondja. Napközben többször megpihent a korláton, melynek erkélyén kint feküdt a kedves asszony. Aludt.

Vit elnézte sápadt arcát. “Olyan ismerős” – gondolta.

Amikor a Meleg Fény lehullt a tengerbe, Csire gondolt, és elénekelte esti imáját.

– Látod-e a vándorokat, Örök Fény, és látod-e Csít? – kérdezte.

Az asszony felébredt. Átlátszó kezei megmozdultak a takarón, és mosolygott.

– Te vagy itt, kis fecskemadár? Mért nem repülsz a többiekkel a tavasz felé, szép Magyarországba? Beteg vagy?

Vit elhallgatott. Nem félt már az asszonytól, de nem értette.

“Szólni kellene hozzá” – gondolta, mert most már biztos volt benne, hogy az asszony hozzá beszélt.

– Én itt maradtam... – kezdte bátortalanul – de Csi elment...

– Énekelj! Énekelj, kis madaram! Ki tudja, hallgatlak-e benneteket odahaza?

– Érted, amit mondok? – örvendezett Vit. – Én nem értelek téged. Csak úgy gondolom, hogy Csiről kérde... El kellett mennie egyedül, mert nekem beteg a szárnyam. A szárnyam... – magyarázta, és kinyújtotta kis szárnyát, melyen jól látszott a forradás.

Az asszony lehunyta szemét.

– Istenem, mintha hozzám beszélne... – Még mondani akart valamit, de fehér köpenyes emberek jöttek, felemelték ágyastul, mint a pelyhet, bevitték.

“Talán a szárnya beteg neki is” – gondolta Vit, és felröppent új alvóhelyére.

Másnap nem látta az asszonyt. Ismerkedett a ház tájékával, de a konyhát messze elkerülte, mert ott ültek a csatornán a kányák, és éhes szemmel várták az ennivalót.

Szárnya könnyebben fordult már, de azért óvatosan repkedett, mert nem volt szükség gyors nyilallásokra. A falon kövér legyek sütkéreztek, melyeket felvert és elkapott.

– Csak Csi lenne itt! – sóhajtott. Délután a korláton tollászkodott, és várta, hogy az asszony kijöjjön, amikor megszólalt a feje felett valaki:

– Te is itt maradtál?

A csatornán egy idegen fecske üldögélt.

– Itt – mondta bizalmatlanul –, megdobták a szárnyam, és Csí, az uram, nem engedett a hosszú útra. De visszajön.

– Engem meg Karr kínozott meg. Megmenekültem, de a röpülésem még lassú. Csak a feleségem ment át a nagy vízen. És most szomorú vagyok.

Vit tovább tollászkodott.

– Meglátogatlak majd néha, és beszélgetünk. Olyan rossz egyedül várni. – És elrepült.

“Szegény – gondolta Vit –, ez is szomorú. Kedves hangja van. Úgy látszik, szerette asszonyát” – és nem bánta volna, ha a másik marad még, mert nagyon egyedül érezte magát, bár úgy gondolta, Csí haragudna érte...

Másnap megjelent megint az idegen fecske.

– Eljöttem, de nem jönnél fel ide a csatornára? Nem szeretek kiabálni...

Vit kicsit elfogódottan felreppent. Csendben ültek egy darabig.

– Engem Rinek hívnak... és kint lakom a város végén – mondta az idegen.

– Úgy szólíts. Hát téged?

– Az én nevem Vit.

– Szép név – bókolta a kis fecske. – Van erre elegendő ennivaló?

Késő délutánig beszélgettek. Amikor Ri elbúcsúzott, Vit utána nézett.

“Udvarias, kedves fecske, de azért Csí mégiscsak más...” – tette hozzá, mert lelkipurdalást érzett.

Felszállt kis kuckójába, hol hűvösebb volt, mert a korlát szinte égette lábát. Nemsokára kihozták a kedves asszonyt. Ura is vele volt, és széket hozott ágya mellé.

Szomorú csend volt. Az asszony arca szinte világított, és szemeit lehunyta.

– Még maga is beteg lesz mellettem – szolt aztán halkán urához. – Menjen, mozogjon egy kicsit. Miss Mabel biztosan várja. Megígértem, hogy leküldöm.

– Jobban érzem itt magam. – És közelebb hajolt feleségéhez.

– De én megígértem, hogy leküldöm. Csak menjen. Én majd alszom. Ha egyedül vagyok, talán visszajön a kis fecskemadár...

– Hol van az már – sóhajtott az ember –, de ha akarja...

Vit alig várta, hogy becsukódjon az ajtó. Rögtön leereszkedett a korlátra. Az asszony mozdulatlanul feküdt, de mintha nem aludt volna.

– Alszol? – csicssergett a kis fecske. Az asszony arcára pirosság futott, és kinyíltak szemei.

– Tudtam, tudtam, hogy visszajössz, kis madaram. Ó, de örülök neked! De nekem nem szabad sokat beszélnem.

– Olyan csendes a hangod, nem értelek – mondta Vit –, de ha nem jön senki, odaszállnék. Közelebb.

– Istenem, csak tudnám, mit mondasz! – suttogott az asszony.

– Akkor odaszálllok... – És Vit felreppent a szék támlájára.

Az asszony szemei lázasan nagyra nőttek az örömtől.

– Ugye, vigasztalni akarsz, édes kis madaram?... Ugye, hozzám beszélsz? Érzem... érzem, és szeretnék megsimogatni. De mozognom sem szabad. Semmit sem szabad... Mondd meg, isten madárkája: meggyógyulok-e?

– Tőled ilyen közel sem félek – énekelte Vit. – Olyan ismerős vagy... sajnállak, hogy beteg vagy. Én is beteg voltam, de már gyógyul a szárnyam, és megismerkedtem Rivel. A város végén lakik.

Az asszony csak nézte a kis fecskét, és szerette volna a szívére szorítani. Mindjobban bizonyossá vált, hogy a kis madár mond valamit, neki beszél.

– Nem helyesled? – kérdezte aggódva Vit. – Én is gondoltam, hogy Csí haragudna érte, de olyan egyedül vagyok... Vele sem beszélgethettem. Hol voltál tegnap? Ha kint lettél volna, rá sem nézek Rire. De ő is olyan elhagyatott, és jó családból való.

Megmozdult a kilincs. Vit árnyékot látott az üveg mögött, elrebbent. Az asszony lehunyta szemét. Ura jött és az orvos. Azt hitték, alszik.

– Itt volt a kis fecske – mondta urának. – Beszélgettünk.

Az orvos már átfogta csuklóját, és elővette óráját.

– Mit mond? – kérdezte, mert az asszony hazája nyelvén beszélt. Aztán kimentek, mert a beteg egyedül akart maradni.

– Valami fecskéről beszél. Álmodhatott szegény. Nagyon lázas?

– Már nem lázas – mondta halkán az orvos. – Uram, legyen vele. Órái vannak csak. Lehet, hogy békén elalszik. – És részvevően nyújtotta kezét.

A férfi eltakarta arcát, és szemeit elborította a könny.

“Hogy menjek én most hozzá, hogy meg ne lássa rajtam...”

Törölgette szemeit, és amint kinézett az ablakon, megdőbbent.

Ott ült megint a fecske a szék karján, és csicsereggett.

– Elmentek, és én visszajöttem – szolt a beteghez –, alszol?

Az asszony szemei különös ragyogásban nyíltak ki.

– Kicsi fecském, de jó, hogy itt vagy... üzeni szeretnék veled a kisfiamnak... mert én... meghalok.

A kis fecske nagyon figyelt, de alig hallotta a susogást.

– Olyan furcsa a szemed... olyan búcsúzó. Egy kis testvérem egyszer nekirepült egy ágnak, és összezúzta magát, annak volt ilyen a szeme... nem gondoltam, hogy ilyen beteg vagy... ó, hogy segíthetnék?

– Ha átrepülsz a tengeren, mondd meg a kisfiamnak, hogy minden lépésére vigyázok... jó legyen... az anyja... már nincs... – És szemei lassan lezáródtak. Aztán felnyíltak fénytelen merevséggel. Vit hűvös suhanást érzett, aztán felsikoltott vészesen, mint az anyafecske, ha fiókáját a macska szájában látja.

– Kedvesem!... Kedvesem!... Ne múlt el! – És hangos siránkozással röpködte körül a halottat.

A férfi felrezzent erre a hangra. Vészt sírt a kis fecske, kinek csivitelését beteg asszonyával babonás félelemmel nézte. Kilépett az ajtón. Nem nézett feleségére, mert félt, hogy elsírja magát, csak kezét tette lágyan annak fejére.

– Hogy van, Éva?

Vit hangos, fájdalmas kiáltozással röpködött az eresz alatt, és a kedves fej tehetetlenül félrebillent.

A férfi pedig lerogyott a székbe.

Vit aztán megint nagyon árván maradt. Néha ugyan Ri meglátogatta, és ennek örült is, de ha egyedül maradt, szomorúan üldögélt a korláton, melyen már régen nem látszott Csí apró lába nyoma.

“Ó, a fiókák már kikeltek ilyenkor – álmodozott –, milyen szerencsétlen is vagyok!”

Most már gyógyult a szárnya, és napi élelmét a zümmögve repülő legyekből könnyen összeszedte.

Egyik nap Ri szokatlan csinosan érkezett. Minden szál tolla nagy gondossággal eligazítva. Fehér mellénykéje ragyogott, és izgatottan tipegett a csatorna szélén.

– Milyen szép vagy ma, Ri – csodálkozott Vit –, ugyan nem szomorkodsz asszonyod után.

– Igaz – mondta Ri –, de ennek te vagy az oka. Kedves vagy nekem, Vit, és ma azért jöttem, hogy megkérdezzelek: akarsz-e velem fészket rakni az elkövetkező vándorláskor?

– De Ri! – kiáltott a kis fecske. – Hiszen megmondtam neked, hogy Csí visszajön értem.

– Tudod a törvényt te is, Vit. Csí csak akkor ül veled közös fészekbe, ha a mostani asszonyát elveszíti. Másként nem lehet a fiókáid apja. Ez a törvény, melyet még egy fecske sem segett meg soha.

– Csí visszajön – ismételte Vit csökönyösen –, és most menj, és ne okozz több fájdalmat!

– Hűséges vagy, Vit, nagyon. Ezért szeretlek, és visszajövök még.

Vit tűnődve ült kis kuckójában sokáig.

“Csí visszajön... tudom...” És szomorú lett, mert tudta, mi az ősi törvény. Ekkor odalent kinyílt az ajtó. Vit kíváncsian lenézett. A szomorú ember jött ki az erkélyre. Lehajtott fejjel sétált ide-oda.

“Milyen szomorú – gondolta Vit –, talán nem bántana, ha megszólítanám... majd szépen szólok hozzá” – és amikor háttal volt felé, leereszkedett a korlátra.

Az ember nem vette észre, pedig előtte ült a kis fecske. Amikor már másodszor fordult feléje, halkán megszólalt Vit:

– Én is szomorú vagyok... nekem is elment a párom... és Ri ma hívott a fészkébe...

Az ember megállt. Szemei könnyesek lettek, de ijedtek is.

– Az ő madara... – És megbűvölten állt a helyén.

– Te is érted, amit mondok? Ó, de örülök! Sokat sírtam a kedves asszonykáért – bátorodott meg Vit –, ugye, visszajön értem Csí?

“Úristen! – rebegett az ember. – Ez nem rendes dolog. Ez a madár mond valamit...” És kisietett az erkélyről.

“Megbántottam? – szomorkodott Vit.

– Miért is kellett Csíről szólnom... Úgy látszik, a szomorú ember is tudja a törvényt. Csínek felesége van... talán kicsinyek is... nem szabadna visszavárnom... és most megharagudott. Ostoba vagyok.”

És szeretett volna Ritől tanácsot kérni. Ri azonban nem mutatkozott.

Hetek, hónapok múltak. Vit most már bátran suhant el a konyha táján is, mert az ott lebzselő kányák el nem érhatték. Azok gonoszul néztek utána.

– Csak a csontja meg a bőre van... – mondták, és nem üldözték.

Vit most már kisurrant hajnalonkint a kikötőbe, és ringatta magát az árbocrúdon, mert a költözőknek nemsokára érkezniök kellett. A végtelen tenger pihegett alatta, és ő alig vette a nagy vizet észre, mert szeme mindig a magasságokat kutatta.

Egy reggel Ri csatlakozott hozzá.

– Ugyis arra van dolgom – mondta –, elkísérlek.

Vit nem örült ennek. Nem szeretett volna, ha Csí nem egyedül találja. De azért nem küldte el, mert Ri jó volt hozzá mindig, és Csí még úgysem érkezik.

– Várd te is az asszonyod – mondta neki.

– Meg az urát... – rántotta meg Ri a szárnyát. – Nem, én most már nem várok senkit, de veled jól érzem magam, ha nem küldesz el... meg aztán hátha valamelyik fiókám erre vetődik. Annak nagyon örülnék!

Így teltek a napok. Ri nem hozta többet elő a közös fészket, de most már együtt lesték az érkezőket.

Felvillogtak Kelének, a gólyanemzetségnek szárnyai, és egy-egy fecskecsapat is fáradtan elsuhogott felettük.

– Nem ismeritek Csít? – kiáltott fel hozzájuk Vit.

– Nem – szóltak le mogorván a vándorok, és úgy hulltak le, halálos fáradtsággal az árbocrudakra, mint a kődarab.

Másnap már tele volt a város fecskékkel. Vit nézte, nézte az érkezőket.

– Csí!... Csí!... – kiáltott egy-egy csapatnak. – Itt vagyok! – De nem szólt vissza senki.

Már alkonyodott. Vit kiáltására ekkor egyik csapatból kivált hét fecske.

– Nézd, Ri! Nézd! Ugye, mondtam?... – És csakugyan Csí közeledett. Vit föltreppent. – Ide! Ide! – kiáltotta, és mutatta a fáradt vándoroknak a széles vitorlarudat, melyen Ri üldögélt.

A hét kis fecske pihegve szállt le, és szótlánul hallgatott egy ideig, mert a végtelennek tetsző út minden erejüket elvette.

Vit Csí mellé ült. Nézte kedves arcocskáját, de úgy vélte: megöregedett. Az új asszony a gyerekek mellett pihent és kedves, jóra való fecskének látszott. Ő szólalt meg először:

– Csakhogy ti itt vagytok, drágáim! – És szeretettel nézte a fiókákat.

– Hogy utaztatok, Csí? – kérdezte Vit halkán, mert furcsa szorongást érzett. Csí hallgatagon, fáradtan ült. – Mindig vártalak – folytatta Vit –, meggyógyult a szárnyam... és nézd, ez itt Ri, aki jó volt hozzám. Ő kívül lakik a városon...

Csí egyszerre vidám lett.

– Ó, de kedvesek vagytok! Vártatok ránk. – Rihez topogott. – Ri?... Hiszen ismerem!... Ejnye, Ri, hát nem emlékszel? Múlt vándorláskor együtt utaztunk. Köszönöm, hogy jó voltál Vithez. Megérdemled, hogy... szeressen... Vit majd leesett a gerendáról.

– De Csí! – kiáltotta sírva. – Hiszen te azt ígérted...

– Hát persze – mondta Csí –, mit ígérhettem volna? Olyan beteg voltál... de hát tudnod kell a törvényt. A nemzetség az első. És a fiókák...

– Ó – sírt Vit –, nagyon fáj a szívem! A fecskeasszony odarepült.

– Ne sírj! – vigasztalta. – Én már idősebb vagyok. Csí a negyedik uram, és... szeretem. Fáj. Fáj, jól tudom, de elmúlik. Nem kívánhatsz Rinél különb párt. Látom a szemén, hogy szeret. Ne akarj törvényrontó lenni, mert elpusztulsz, és pusztulna a nemzetség... és nem lennének fiókák. Ugye, ezt nem akarod?

– Nem, nem – kiáltotta Vit –, de most mennem kell, mert szomorú vagyok nagyon... és sírni akarok... Szerettelek, Csí! – kiáltotta, és hagyta magát sodortatni a széllel a város felé. Ri messziről követte.

A nagy fehér háznál lekanyarodott a levegőből, és odaült a korlátra, hol valamikor Csítől búcsúzott. Szerette volna meglátni lába nyomát, szerette volna, ha a kedves asszonykának most elpanaszkozhatik. De az asszony már meghalt.

Ekkor meglátta a szomorú embert, ki egy szőke lánnyal ült a parkban.

“Odarepülök – gondolta Vit –, elpanaszolom nagy bánatom.” Lerepült a korlátról, és a pad előtt félénken leszállt a földre.

– Csí visszajött – kezdte –, és én mégis nagyon bánatos vagyok...

A szomorú embernek szinte félelem csillant a szemén.

– Látja – mondta a lánynak –, ez a madár is szinte üldöz... hát nem érzi, hogy hozzám beszél?... El kell innen mennem! – kiáltotta. – Eddig is csupa szomorúság volt az életem, és most itt kell hagynom... magát is...

A lány kedvesen ránevetett a férfira.

– Nem kell. El vihet magával...

“Rám sem hallgatnak... akkor én elmegyek – gondolta szomorúan Vit. – Ők is tudják a törvényt...”

– Ó, de egyedül maradtam! – mondta felfelé repülve, de a korláton már Ri várta.

– Hogy maradtál volna egyedül? Én mindig itt vagyok... – És hívón felreppent a levegőbe.

“Ez a törvény” – gondolta Vit, és most már új reményekkel suhant Ri mellett, aki – hiszen tudjuk – kívül lakott a városon.